

Kauhajoen kaupungin

Tarkastuslautakunnan
Arviointikertomus v. 2019

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Kauhajoen kaupungin luottamuselinten toiminta vuonna 2019	3
3. Tarkastuslautakunta.....	3
3.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja ulkoinen tilintarkastus.....	3
3.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano	4
3.3 Tarkastuslautakunnan toiminta	4
4. Valtuustokauden 2019 arviointikertomuksen käsittelyn tärkeimmät huomiot	7
5. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	9
5.1 Perustehtävä ja strategiset tavoitteet.....	9
5.2 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	9
5.3 Talouden tasapainottaminen	9
5.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	10
6. Hallintokuntien tavoitteiden toteutumisen ja toiminnan arviointi	11
6.1 Kaupunginhallituksen alainen toiminta.....	11
6.2 Yhteistoimintalautakunta	13
6.3 Kasvatus- ja opetuksen palveluiden toimiala	16
6.4 Hyvinvointilautakunta	19
6.5 Tekninen lautakunta.....	21
6.6 Rakennuslautakunta.....	22
6.7 Investoinnit.....	23
6.8 Henkilöstö.....	23
7. Muut havainnot.....	24
7.1 Konserniohjaus ja yhteisöille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.....	25
7.2 Kuntayhtymät	26
8. Seuranta	26
9. Tarkastuslautakunnan yhteenveto ja esitys valtuustolle.....	27
10. Allekirjoitukset	27

1. Johdanto

Tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena on edelleen kuluvanakin vuonna ollut talouden tasapainottamisen toteutumisen seuranta.

Lautakunta on tutustunut kaupungin, erityisesti kasvatus- ja opetuslautakunnan, ja konserni-yhtiöiden toimintoihin sekä pyrkinyt arvioimaan, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

2. Kauhajoen kaupungin luottamuselinten toiminta vuonna 2019

Alla olevassa taulukossa on Kauhajoen kaupungin luottamuselimet, pidettyjen kokousten ja pykälien määrä. Tarkastuslautakunta on tutustunut luottamuselinten kokousmateriaaliin päättämänsä työnjaon mukaisesti.

Luottamushenkilön tulee sitoutua kokouksiin. Mikäli varsinainen jäsen on estynyt, tulee siitä ilmoittaa hallinto-osastolle ja varajäsenelle.

Toimielin	Kokouksien määrä	Käsiteltyjen asioiden määrä
Kaupunginvaltuusto	6	74
Kaupunginhallitus	22	250
Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto	4	17
Yhteistoimintalautakunta	8	44
Kasvatus- ja opetuslautakunta	6	55
Hyvinvointilautakunta	8	64
Tekninen lautakunta	12	106
Rakennuslautakunta	4	16
Keskusvaalilautakunta	4	22

3. Tarkastuslautakunta

3.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja ulkoinen tilintarkastus

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;

- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta on laatinut tämän arviointikertomuksen kuntalain 121 §:n mukaisesti.

Valtuusto on valinnut kokouksessaan 27.3.2017 § 4 Kauhajoen kaupungin tilintarkastusyhteisöksi toimikaudelle 2017–2021 hallinnon ja talouden tarkastajaksi tilintarkastusyhteisö PwC Julkistarkastus Oy:n. Valtuusto on hyväksynyt kokouksessaan 9.12.2019 § 58 tilintarkastussopimuksen muutoksen johtuen PwC Julkistarkastus Oy:n myynnistä KPMG Oy Ab:lle. Kaupan jälkeen KPMG:n 100-prosenttisesti omistama yhtiö on toiminut nimellä KPMG Julkistarkastus Oy.

3.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakuntaan kuuluu viisi jäsentä, joista kuntalain mukaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava valtuutettuja.

Kauhajoen kaupunginvaltuusto on valinnut kokouksessaan 19.6.2017 (3/2017) toimikaudeksi 2017–2021 tarkastuslautakunnan.

Varsinaiset jäsenet

maanviljelijä
Ala-Kokko Antti

eläkeläinen
Nummijoki Päivi

rakennusinsinööri, eläkeläinen
Luoma-Nirva Keijo

särmääjä
Pietari Maria

puuseppä, työnjohtaja
Ojaniemi Markku

Puheenjohtaja
Varapuheenjohtaja

Henkilökohtaiset varajäsenet

pääkirjanpitäjä
Yli-Juoni Kerttu

yrittäjä, autoilija
Ketola Jorma

lähetys sihteeri
Niemelä Terhi

kirvesmies, eläkeläinen
Samppala Esa

teknikko, yrittäjä
Muurimäki Mika

Ala-Kokko Antti
Ojaniemi Markku

Esteellisyys arviointikertomuksen laadinnassa:

Antti Ala-Kokko: Kauhajoen Vesihuolto Oy, Kiinteistö Oy Kauhajoen Vuokra-asunnot, Suupohjan koulutuskuntayhtymä.

Sihteerinä on toiminut henkilöstösihteeri Mari Mettälä ja 23.8.2019 alkaen taloussihteeri Sari Antinluoma-Rintakomsi. Varalla on ollut hallintosihteeri Jaana Korkeamäki.

3.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2019 aikana 11 kertaa ja vuoden 2020 kevään aikana 7 kertaa.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena on erityisesti ollut talouden tasapainottaminen. Lautakunta on kuullut hallintokuntien edustajia sekä tehnyt tutustumiskäyntejä.

Lautakunnan käsittelemät merkittävimmät asiat:

Kokousaika	Arvioitavat asiat	Arviointimenetelmä:
14.1.2019 klo 9.00	Kauhajoen Vesihuolto Oy	Haastattelu: toimitusjohtaja Pekka Mäkinen
	Kiinteistö Oy Kauhajoen Vuokra-asunnot	Haastattelu: toimitusjohtaja Tuomas Kuusinen
	Talouskatsaus, talouden seuranta ja tasapainottaminen	Haastattelu: taluspäällikkö Anne Alavillamo
	Käsitelty Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin avoin kirje kuntien tarkastuslautakunnille	
22.2.2019 klo 9.00	Tekninen toimiala	Haastattelu: tekninen johtaja Harri Virtanen ja kiinteistöpäällikkö Kimmo Järvinen
	Rakennuslautakunta	Haastattelu: rakennustarkastaja Esa Alapiha
	Kaupunki, hallinnon toimiala ja yhteistoimintalautakunta	Haastattelu: hallintojohtaja Anne Alavillamo
22.3.2019 klo 8.00	Yhteistoimintalautakunta	Haastattelu: lautakunnan puheenjohtaja Aulis Ranta-Muotio, 1 varapuheenjohtaja Jorma Ketola ja vt. peruspalvelujohtaja Anne Alavillamo
	Kasvatuksen ja opetuksen toimiala	Haastattelu: kasvatus- ja opetusjohtaja Lari Marjamäki ja varhaiskasvatusjohtaja Kirsi Koski-Säntti
	Arviointikertomuksen aloittaminen	
17.4.2019 klo 9.00	Arviointikertomuksen laatimista jatkettu	
	Kaupunginhallitus	Haastattelu: Kaupunginjohtaja Linda Leinonen
7.5.2019 klo 9.00	Tilintarkastajan loppuraportti ja tilintarkastuskertomus vastaanotettu, pyydetty kaupunginhallitukselta selvitys työterveyshuollon tilanteesta	
	Arviointikertomuksen laatimista jatkettu	
17.5.2019 klo 9.00	Kaupunginhallituksen selvitys työterveyshuollon tilanteesta hyväksytty	
	Tilintarkastajan tilintarkastuskertomus vastaanotettu	
	Arviointikertomuksen laatimista jatkettu	
27.5.2019 klo 9.00	Arviointikertomus valmis	
3.6.2019 klo 9.00	Arviointikertomuksen allekirjoitus ja luovutus kaupunginvaltuustolle	Arviointikertomuksen vastaanottajat: kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Lasse Hautala ja hallintojohtaja Anne Alavillamo
	Osavuosisikatsaus 1/2019	Haastattelu: hallintojohtaja Anne Alavillamo
	Tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen	

	Sidonnaisuusrekisterin päivitys ja rekisterin vienti tiedoksi kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle	
23.8.2019 klo 9.00	Tarkastuslautakunnan sihteerin valinta	
	Tarkastuslautakunnan työohjelma	
	Osavuositarkastus 1/2019	Haastattelu: hallintojohtaja Anne Alavillamo
	Tilintarkastusohjelma 2019	
11.10.2019 klo 9.00	Tutustumiskäynti yhteiskoululle	Esittelijät: rehtori Merja Paananen, apulaisrehtori Jaakko Syrjänen ja kasvatus- ja opetusjohtaja Lari Marjamäki
	Hallintojohtajan haastattelu	Haastattelu: hallintojohtaja Anne Alavillamo
	Hyvinvointijohtajan haastattelu	Haastattelu: hyvinvointijohtaja Eija Liikamaa
	Sidonnaisuusilmoitusten käsitteleminen	
15.11.2019 klo 9.00	Tutustumiskäynti Kolmenraitin koululle	Esittelijä: koulunjohtaja Jari Rantanen
	Kaupunginhallitus	Haastattelu: kaupunginjohtaja Linda Leinonen
	Tilintarkastajan väliraportti	
	Tilintarkastussopimuksen muutos ja vastuunalaisen tilintarkastajan vaihtuminen	
	Hallintokuntien selvitykset arviointikertomuksen käsittelystä koskien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista	
	Sidonnaisuusilmoitusten käsitteleminen	
	Käsittely saapunut kirje koskien päätösten tiedoksiantotapoja kasvatuksen ja opetuksen toimialalla	
17.1.2020 klo 9.00	Tutustumiskäynti Aron koululle ja päiväkodille	Esittelijät koululla: koulunjohtaja Ossi Viitala ja kasvatus- ja opetusjohtaja Lari Marjamäki; Esittelijät päiväkodilla: päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen alueesimies Heidi Viinikainen, varhaiskasvatusjohtaja Kirsi Koski-Säntti ja kasvatus- ja opetusjohtaja Lari Marjamäki
	Kaupungin talouskatsaus	Haastattelu: hallintojohtaja Anne Alavillamo
	Varhaiskasvatus	Haastattelu: varhaiskasvatusjohtaja Kirsi Koski-Säntti
6.3.2020 klo 8.45	Tutustumiskäynti Koulukeskukseen	Esittelijät: rehtori Soili Arola, apulaisrehtori Juha Järvelä ja kasvatus- ja opetusjohtaja Lari Marjamäki
	Kaupungin talouskatsaus	Haastattelu: hallintojohtaja Anne Alavillamo

	Laillisuusvalvontapyyntö kaupungin viranomaistoiminnasta	
	Arviointikertomuksen aloittaminen	
14.5.2020 klo 9.00	Tilintarkastajan loppuraportti ja tilintarkastuskertomus vastaanotettu	
	Arviointikertomuksen laatimista jatkettu	
	Sidonnaisuusilmoitusten käsitteleminen	
19.5.2020 klo 9.00	Arviointikertomuksen laatimista jatkettu	
26.5.2020 klo 9.00	Arviointikertomuksen laatimista jatkettu	
1.6.2020 klo 9.00	Arviointikertomus valmis	
5.6.2020 klo 13.00	Arviointikertomuksen allekirjoitus sekä luovutus kaupunginvaltuustolle ja kaupungin johdolle	

4. Valtuustokauden 2019 arviointikertomuksen käsittelyn tärkeimmät huomiot

Kaupunginvaltuusto käsitteli 17.6.2019 tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2018. Samalla se velvoitti hallintokunnat ja konserniyhtiöt käsittelemään arviointikertomuksen, ryhtymään osaltaan toimenpiteisiin esille nostettujen asioiden korjaamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi sekä raportoimaan tehdyistä toimenpiteistä tarkastuslautakunnalle loka-kuun 2019 loppuun mennessä. Tarkastuslautakunta hyödyntää saatua tietoa tulevassa arvioinnissa.

Lautakunnat ovat käsitelleet raportin määräaikaan mennessä:

Yhteistoimintalautakunta on 1.10.2019 kokouksessaan merkinnyt tiedokseen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja siihen sisältyvät havainnot.

Kasvatus- ja opetuslautakunta on 21.8.2019 kokouksessaan merkinnyt tiedokseen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja siihen sisältyvät havainnot.

Hyvinvointilautakunta on 25.9.2019 kokouksessaan merkinnyt tiedokseen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja siihen sisältyvät havainnot.

Tekninen lautakunta on 29.8.2019 kokouksessaan merkinnyt tiedokseen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja siihen sisältyvät havainnot.

Rakennuslautakunta on merkinnyt tiedoksi arviointikertomuksen 8.10.2019.

Kaupunginhallitus on antanut 7.10.2019 tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksesta seuraavan lausunnon:

- 1) Tilanteet, joissa kaupungin vuokralaisena toimiva yritys on ollut maksuvaikeuksissa ja vuokrasaatavia on kerääntynyt, ovat haastavia ja aikaa vieviä. Kaupunginhallitus on pyrkinyt hoitamaan tilanteita kaupungin ja tarvittaessa myös konserniyhtiöiden edun mukaisesti, mutta samalla yrityksen tilanteen huomioiden. Tapauksissa on kuitenkin edetty johdonmukaisesti tavoitteena molempia osapuolia tyydyttävä ja kestävä ratkaisu.

- 2) Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomion maatalousyritystoiminnan ja siihen kytkeytyvien liitännäiselinkeinojen tärkeään asemaan alueellamme. Maaseutuhallinto tiedottaa ja informoi viljelijöitä mahdollisimman tehokkaasti, jotta kaikilla viljelijöillä olisi tiedossa minkälaisia tukia heillä on mahdollisuus saada toimintaansa ja sen kehittämiseen. Mahdollisiin ongelma-kohtiin etsitään aina tapauskohtaiset ratkaisut yhdessä viljelijän kanssa. Asiakas ja hänen jaksaminen on aina toiminnassa etusijalla.

Vuonna 2019 on suunniteltu toimenpiteitä kaupungin elinvoimapaalveluiden kokonaisuuden vahvistamiseksi ja eri toimijoiden yhteen kokoamiseksi. Lähtökohtana on SEK:n toiminnan uudelleenorganisointi ja ainakin osan palveluista järjestäminen kaupungin omana toimintana. Kaupungin omaan hallintoon rakentuva elinvoimapaalvelut kokoaisi yhteen elinkeinojen kehittämistoimet, yrityspalvelut sisältäen elinkeinoasiamiespalvelut, maaseutupalvelut ja työllisyyspalvelut. Tämä kokonaisuus toisi vahvempaa ja monipuolisempaa panostusta myös maaseutuyrittäjien yrityspalveluihin. Valmistelussa oleva toteutusmalli tuodaan päätöksentekoon loppuvuoden aikana.

- 3) Vuoden 2018 aikana uudistettiin kaupungin strategia ja suunniteltiin organisaatiomuutoksia toteutumaan vuoden 2019 alusta. Henkilökunta pääsi esimiesten johdolla mukaan vaikuttamaan strategian rakentumiseen. Yhteistoimintaneuvotteluissa henkilöstön edustajien ja yksittäisten työntekijöiden kanssa sovittiin tehtävämuutoksista, henkilösiirroista ja eläköitymisten vaikutuksista. Muutosten täytäntöönpanossa vuonna 2019 on strategiaa jalkautettu esimiesten kautta työntekijätasolle, tehtäväkuvia on hiottu työntekijöiden kanssa ja hiomo-hankkeen muodossa on hyvinvointipalveluissa annettu muutostalvammennusta ja koulutettu työntekijöiden joukkoon muutostalvamenteja. Hanke on saanut työsuojelurahaston avustuksen.

Kaupunki panostaa henkilöstön hyvinvointiin aktiivisin työsuojelutoimenpitein, järjestämällä tarvittavaa koulutusta, jakamalla liikunta- ja kulttuuriseleleitä ja tukemalla henkilöstön työkyvyn ylläpitämistä mm. Paree -toimintamallin avulla. Toimintamallilla tuetaan työntekijöiden omaehtoista kuntoutustoimintaa ja vahvistetaan arkielämän terveellisiä toimintatapoja. Vuonna 2019 on toteutettu työssä esiintyvien riskien arviointi kaupungin kaikissa työyksiköissä ja tulokset kerätään loppuvuoden aikana.

- 4) Poistosuunnitelman perusteiden muutos 1.1.2019 alkaen ja aikaisempien tilikausien poistolaskennan korjaus vuodelle 2018 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 26.11.2018 § 64. Päätöksessä edellytetään, että uudet kohteet, joihin käytettäisiin poistosuunnitelman perusteiden alarajasta/tasapoisto poikkeavaa poistoaikaa tai ylärajasta/menojäännöspoisto poikkeavaa poistoprosenttia, tulee perustella hyödykekohtaisesti erikseen ja hyväksyttää kaupunginhallituksella. Tämä koskee vuonna 2019 valmistuvia investointeja ja talousarvioon 2020 suunniteltavia investointeja.
- 5) Talouden tasapainottamiseksi laadittua ja talousarvioon sisällytettyä toimenpideohjelmaa on toteutettu ja seurattu onnistuneesti omassa toiminnassa. Tärkeää on ollut yhteinen ja tavoitteellinen sitoutuminen tasapainotustyöhön. Tuleville vuosille asetettujen säästötavoitteiden vaatimia toimenpiteitä on valmisteltu eteenpäin ja palvelutuotantoa tarkastellaan edelleen kriittisesti sekä omassa että konsernin toiminnassa.

Haasteen tuovat ulkoiset muutokset, erityisesti verotulokertymän ja sote-kustannusten kehitys. Vuonna 2019 yhteistoimintalautakunnan tilaajaroolia on yritetty terästä riippumatta vähäisestä henkilöresurssista ja Suupohjan tilaaja-tuottaja -mallin rajallisista mahdollisuuksista. Kestävän talouden kannalta tärkeää on saavuttaa molemminpuolinen sitoutuminen palvelusopimuksen pitävyyteen. LLKY:n operatiiviseen johtamiseen ja toimintaprosesseihin puuttuva ja vaikuttava omistajaohjaus tulee tapahtua LLKY:n johtokunnan kautta.

Alijäämän kattamisvelvoite vuoden 2022 loppuun mennessä on näkyvissä kaikissa suunnitelmissa ja toimenpiteissä, mutta ensisijainen tavoite on saavuttaa kaupungin ja koko konsernin talouden kestävä tasapaino, joka antaa pohjan uusien tulevaisuutta rakentavien ja kaupungin elinvoimaisuutta lisäävien kehittämistoimien toteuttamiseen.

5. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

5.1 Perustehtävä ja strategiset tavoitteet

Valtuusto on hyväksynyt 26.11.2018 kaupungin perustehtävän, arvot ja vision sekä strategiset menestystekijät vuoteen 2025. Kaupungin visio vuodelle 2025 on: "Tähtäämme kannattavuuteen, kasvuun ja alueen toiminnan keskipisteeksi. Panostamme yrittäjyyteen, työpaikkojen määrään, lapsi- ja perheystävällisyyteen, koulutukseen sekä asukkaiden hyvinvointiin. Kaupunkimme on vuonna 2025 eteläisen Etelä-Pohjanmaan elinvoimainen Keskus isolla KOOLLA." Arvot ja visio on avattu tarkemmin erikseen määritellyllä tavalla.

Kaupungin talousarviossa vuodelle 2019 on päävastuualueiden tavoitteet esitetty tulokorttien muodossa. Tulokorteissa vastuualueet ovat määritelleet strategiset tavoitteet, ja niiden saavuttamiseksi tehtävät toimenpiteet sekä onnistumisista ja tulosten mittaamisesta kertovat mittarit asiakas-, prosessi-, johtaminen / henkilöstö- ja talousnäkökulmista.

Tarkastuslautakunta arvioi toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla myös tulokorttien pohjalta. Tulokorttien avulla tapahtuva seuranta edellyttää vastuualueiden yksiselitteistä raportointia tavoitteiden toteutumisesta; numeroina, taulukoina ja muutoin yksilöitynä sekä mielellään vertailua aiempiin vuosiin ja muihin vastaaviin toimijoihin. Mikäli asetetut tavoitteet ovat toteutuneet jo aiempinakin vuosina, riittää raportoinniksi ilmoitus tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

5.2 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Talousarviossa olennaisimmat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on laadittu uuden kuntalain perusteella. Tilinpäätöksessä 2019 on huomioitu uuden kuntalain määräykset ja siirtymäsäännökset.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet lautakunnat ovat pääosin esittäneet hallintokunnittaisen arvioinnin yhteydessä. Taloudelliset tavoitteet ja toiminnan muutokseen tähtäävät tavoitteet painottuivat talouden tasapainottamisohjelman mukaisten toimenpiteiden tekemiseen. Jokainen hallintokunta on omassa taloussuunnitelmassaan huomionnut edelleen talouden tasapainottamisen tarpeita.

5.3 Talouden tasapainottaminen

Kaupunki sai verotuloja 44,80 milj. euroa eli 0,28 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Kasvua oli 0,6 %. Kunnallisveroprosentti oli 22. Kunnallisveron osuus verotuloista oli 37,26 milj. euroa – kasvua 0,07 milj. euroa. Kiinteistöveron osuus oli 3,60 milj. euroa, joka oli noin 0,12 milj. euroa edellisvuotta parempi. Yhteisövero kertyi 3,94 milj. euroa, jossa kasvua edellisestä vuodesta 0,09 milj. euroa. Valtionosuudet olivat 39,74 milj. euroa, kasvua edellisvuodesta 1,02 milj. euroa. Luku sisältää kaupungille myönnetyn 1,00 milj. euron

harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen ja verotulomenetysten kompensaaion 0,59 milj. euroa. Toimintakate parani edellisestä vuodesta 0,47 milj. euroa.

**Kauhajoen kaupungin tilinpäätös oli vuonna 2019 ylijäämäinen 5,88 milj. euroa
Kertyneet alijäämät vuoden 2019 lopussa olivat yhteensä 7,31 milj. euroa.**

Kaupungin lainakanta oli 65,18 milj. euroa, nousua edellisestä vuodesta 2,29 milj. euroa. Lainakanta / asukas oli 4 943 euroa, nousua edellisestä vuodesta 241 euroa/asukas. Konsernilainat olivat yhteensä 108,44 milj. euroa, 8 224 euroa/asukas, kasvua edellisestä vuodesta 1 234 euroa/asukas.

Vuoden 2019 ylijäämän kirjaamisen jälkeen taseeseen kertynyt alijäämä oli 7,3 milj. euroa, vähennystä 5,89 milj. euroa. Taseen alijäämä on 555 euroa/asukas. Kriisikuntaraja on 1 000 euroa/asukas. Kaupungin alijäämä jäi kriisikuntarajasta 445 euroa/asukas.

Valtuuston vuonna 2019 päivitetyn tasapainottamisohjelman mukaan alijäämä katetaan vuoteen 2022 mennessä, jolloin saavutetaan kuntalain edellyttämä talouden tasapaino. Päätös tasapainottamisohjelman hyväksymisestä on tehty talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Kaupunginhallitus vastaa talouden tasapainottamisesta.

5.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kaupunginvaltuusto on päättänyt 22.6.2015 / 20 §:ssä sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta. Ohje on tullut voimaan 1.7.2015.

Kaupungin 1.1.2019 voimaan tulleen hallintosäännön (10. luku § 77–80) mukaisesti kaupunginvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen linjaukset, tavoitteet ja osa-alueet sekä niiden toimeenpano-, seuranta- ja arviointimenettelyt. Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, sekä

- 1) hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat,
- 2) valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti sekä
- 3) antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.
- 4) vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten, että kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan,
- 5) hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta,
- 6) vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kaupungin toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan sekä
- 7) hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevan toimintakertomukseen otettavan osion.

Vuoden 2019 aikana on toteutettu kaupunginvaltuuston vahvistamaa strategiaa. Strategiset tavoitteet on jalkautettu toimialojen ja tulosalueiden tulostavoitteihin ja edelleen kehityskeskusteluissa henkilöstön tulostavoitteiksi. Kaupungin strategiset tavoitteet on saavutettu myös konserniyhtiöiden huomioitavaksi konserniyhtiöiden johdon ja kaupungin johdon välisissä neuvotteluissa ja talousarvion ohjeistuksessa.

Kaupunginvaltuusto vahvisti 26.11.2018 poistosuunnitelman perusteiden ja poistoaikojen päivityksen sovellettavaksi 1.1.2019 alkaen.

Riskienhallinnan kannalta on pyritty säännölliseen saatavien seurantaan ja puuttumiseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin toiminnassa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaisia menettelytapoja. Toteutettu sisäinen valvonta antaa riittävän kuvan talouden ja toiminnan laajuudesta sekä varojen ja omaisuuden turvaamisesta. Valvonnan yhteydessä ei ole havaittu oleellisia puutteita kuluneella tilikaudella.

6. Hallintokuntien tavoitteiden toteutumisen ja toiminnan arviointi

6.1 Kaupunginhallituksen alainen toiminta

Kaupunginhallituksen perustehtävä on johtaa strategisesti Kauhajoen kaupungin ja konserniyhtiöiden toimintoja ja taloutta kauaskantoisilla poliittisilla päätöksillä, hyvällä henkilöstöpolitiikalla ja aktiivisella kaupungin ja seutukunnan elinkeinopolitiikalla vahvistaen samalla seutua ja Kauhajoen asemaa sen keskuksena.

Kaupungin kasvun konstit ovat kohdaten, kehuen, kekseliäästi ja kannattavasti.

Kaupunginhallituksen strategiset menestystekijät:

- yrittäjyyden edistäminen
- kaupungin elinvoimaisuus vahvistuu
- palvelujen tuottaminen konserniperiaatteella
- osaamisen edistäminen
- strategian jalkauttaminen
- kaupungin talous on tasapainoinen

	TP 2018 €	TA + muutos 2019 €	TP 2019 €	Muutos % TP 2018-2019	Poikkeama € TA muutos / TP2019 €
Toimintakate	-4 217 969	-4 321 947	-4 128 794	-2,11 %	-193 153

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan osalta tarkastuslautakunta toteaa, että osasto on saavuttanut valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet hyvin. Toiminta on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla.

Työllistäminen

Kelalle maksettu työmarkkinatuen palautus vuonna 2019 oli yhteensä 403 208 euroa (vuonna 2018 yhteensä 450 446 euroa). Muutos on -47 238 euroa.

Kaupungilla oli vuonna 2019 työllistämistoimien kautta palkkatuella palkattuja 47 henkilöä, ja heidän työpanoksensa oli 21,44 htv. Näistä työllistetyistä kaupungin yhteisin varoin palkattuja oli 22 henkilöä (7,43 htv). Loput olivat palkattuina hallintokuntien omin varoin. Kaupungin palkkatuella työllistettyjä oli LLKY:llä töissä 5 henkilöä (2,33 htv).

Nuorten kesätyöllistymistä on tuettu palveluseteleillä, joita käytettiin 136 kappaletta, vähennystä yksi edelliseen vuoteen verrattuna.

Työllisyyden kehitys Kauhajoella vuosina 2016–2019

Kohderyhmä	2016	2017	2018	2019
Alle 25-vuotiaat	134	120	91	97
Alle 25-vuotiaat, %	17,4	19,5	16,5	16,8
Yli vuoden työttömänä olleet pitkäaikaistyöttömät	102	62	39	49
Yli vuoden, %	15	10,1	7,1	8,5
Kokonaistyöttömyys henkilöä	771	616	551	579
Kokonaistyöttömyys, %	12,2	10	9,1	9,8

- pitkäaikaistyöttömien määrä ko. laskentapäivän luku kaikista työttömistä työnhakijoista
- alle 25 -vuotiaiden prosenttiluku nuorten työttömien osuus kaikista työttömistä

Kaupungin työmarkkinatuen kuntaosuus on ollut laskusuunnassa, mutta ei riittävästi. Työllisyyden aktivointitoimia on vahvistettu vuonna 2020 yhteistyössä Suupohjan koulutuskuntayhtymä Vuoksen kanssa.

Tiedottaminen ja viestintä

Kauhajoen kaupungin uusi viestintäohje on valmistunut v. 2016 ja hallitus on käsitellyt viestintäohjeen tammikuun v.2017 kokouksessa. Uusi kuntalaki 29 § viestinnästä antaa hyvät raamit kunnan viestinnälle. Ohjeet on otettu huomioon uudessa viestintäohjeessa.

Kaupungin toiminnasta pyritään tiedottamaan aktiivisemmin ja monikanavaisemmin mm. kaupunki on avannut Facebook -kanavan julkishallinnon osalta. Kaksisuuntaista vuorovaikutusta lisätään. Kaupungin valmistelussa olevista asioista pyritään tiedottamaan jo alkuvaiheessa mm. järjestämällä yleisötilaisuuksia.

Elinkeinopalvelut

Toiminta-ajatuksena on kaupungin elinkeinoelämän kehittäminen kaupungin käytössä olevilla toimenpiteillä. Tavoitteena on luoda edellytykset yritystoiminnan kehittymiselle ja kasvulle sekä sen myötä työpaikkojen määrän lisääntymiselle paikkakunnalla.

Maaseutuhallinto

Maaseutuhallinto on maataloushallinnon palveluyksikkö, joka toteuttaa valtiovallan maaseutuhallintoa yhteistoiminta-alueella. Kauhajoen yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Kauhajoen kaupungin lisäksi Isojoen, Karijoen ja Teuvan kunnat. Tärkeimpänä tehtävänä on hoitaa kansallisten ja EU-tukien vastaanotto-, käsittely-, ja päätöstehtävät tehokkaasti ja ajallaan. Vuonna 2019 maataloustukia maksettiin Kauhajoelle noin 17 milj. euroa, kasvua noin 1 milj. euroa vuoteen 2018 verrattuna. Yhteistoiminta-alueelle maksetut tuet olivat yhteensä noin 33 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että perusmaatalouden elinkeinotoimintaan kiinnitetään riittävästi huomiota, jotta erilaisiin ongelmakohtiin kyetään kehittämään kestäviä ratkaisuja. Maatalousyritystoiminnasta sekä elintarvikkeiden jalostuksesta saaduilla tuloilla on alueellamme suurempi merkitys kuin monella muulla maakunnalla.

6.2 Yhteistoimintalautakunta

Yhteistoimintalautakunnan perustehtävänä on järjestää yhteistoiminta-alueen asukkaille sosiaali- ja terveyspalvelut, lukuun ottamatta varhaiskasvatusta sekä järjestää ympäristönsuojelu-, ympäristöterveydenhuolto- ja eläinlääkintäpalvelut.

Yhteistoimintalautakunnan tavoitteet:

- lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja arkea tukeva palveluverkosto toimii lähellä lasta ja perhettä
- asiakkaan kuntoutumista tuetaan ja toimintakykyä ylläpidetään yhdessä asiakkaan kanssa kaikissa palveluissa
- asiakas saa ja saavuttaa tarvitsemansa palvelun, hoidon ja hoivan
- LLKY:n toimintojen strateginen ohjaus yhdessä kuntien kanssa
- sote-palvelujen kustannukset on sopeutettu kuntien talouteen ja maakuntauudistuksen tavoitteisiin.

Yhteistoimintalautakunta on Isojoen, Karijoen ja Teuvan kuntien sekä Kauhajoen kaupungin yhteinen yhteistoimintalautakunta, joka kuuluu Kauhajoen kaupungin organisaatioon. Lautakunnan puheenjohtajana on Aulis Ranta-Muotio Teuvalta. Lautakuntaan kuuluu 14 jäsentä: Isojoelta 2, Karijoelta 2, Kauhajoelta 6 ja Teuvalta 4 ja lisäksi kuntajohtajilla on läsnäolo ja puheoikeus kokouksissa. Kuntajohtajat kuuluvat myös LLKY:n johtokuntaan. Kuntajohtajat istuvat siis ns. kahdella pallilla. Tilaa ja tuottaa.

Kunnat vastaavat kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Terveyspalveluiden osalta käytännön työ on ulkoistettu LLKY:lle. Yhteistyön edelleen kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää. Lautakunta tilaa LLKY:ltä sosiaali- ja terveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän palvelut.

Vuoden 2019 toimintakulut olivat n. 92,1 milj. €, toimintakulut nousivat 1,64 % edellisvuodesta. Yhteistoimintalautakunnan tulot ja menot sisältyvät Kauhajoen kaupungin talousarvioon.

Lautakunnan alaisuudessa on henkilöstöä vain perusturvajohtaja ja osittain taloussihteeri, joka on toiminut lautakunnan sihteerinä.

Yhteistoimintalautakunnan tilinpäätös sisältää hallintomenot sekä kuntien antamat määrärahat Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän sille tuottamien sosiaali- ja terveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän palvelujen hankintaan.

	TP 2018 €	TA + muutos 2019 €	TP 2019 €	Muutos % TP 2018-2019	Poikkeama € TA muutos / TP2019 €
Toimintakate	-53 184 915	-53 439 075	-54 353 677	+2,20 %	-914 602

Tarkastuslautakunta toteaa, että yhteistoimintalautakunnan tavoite säästöjen saavuttamisesta vuoden 2018 hallintamattomaan kulukehitykseen ei toteutunut. Alkuperäinen kustannusarvio ylitti 4,4 milj. euroa ja tilinpäätökseen 2018 verrattuna kustannukset olivat noin 1,1 milj. euroa suuremmat.

Kauhajoen osalta kustannukset ylittyivät alkuperäiseen talousarvioon nähden 3,02 milj. euroa ja tilinpäätökseen 2018 verrattuna 764 000 euroa. Edellisten vuosien lukuihin perustuen lautakunta päättää, että onko vuoden 2019 talousarvio laadittu tietoisesti alimitoitetuksi luottaen LLKY:n kykyihin tehdä talousarvioon nähden riittävät

säästötoimenpiteet. Yhteistoimintalautakunnan toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet. Taloudelliset tavoitteet alkuperäiseen talousarvioon nähden eivät toteutuneet.

Kokonaisuudessaan tarkastelu kertoo, että sosiaalipalveluissa kustannukset ovat ylittyneet, mutta myös arvioidut suoritelmäärät ovat monilta osin ylittyneet. Edelleen, kuten tarkastuslautakunta vuodelta 2018 totesi, ennaltaehkäisevän toiminnan (perhetyö ja perheneuvola) suoritelmäärät ovat alittuneet ja kytkeytyvät huoleen siitä, että palvelutarpeeseen vastaamisessa ja jonotilanteessa on ongelmia.

Erikoissairaanhoidon kustannukset ovat ylittyneet huomattavasti talousarvioon nähden. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä dialyysihoitopalveluiden kehittämistä siten, että tämä toiminta on alkanut Kauhajoella vuonna 2019.

Yhteistoimintalautakunnan tuotot ja kulut sisältyvät Kauhajoen kaupungin talousarvioon. Kunnat maksavat maksuosuuksissaan yhteistoimintalautakunnalle ja edelleen LLKY:lle peruspalveluihin varaamansa määrärahat sekä perustoimeentulotuen valtionosuuden. LLKY toimittaa kuukausittain toteumaraportin (suoritteet ja kustannukset) lautakunnalle.

Tuotteistuslaskelman toteutuma TP 2019	LLKY:n tuottamat palvelut					
	yhteensä					
Maksuosuudet	TP 2018	TA 2019	TA+m 2019	TP 2019	Poikk./TA	Poikk. /TA+m
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut	5 722 127	5 176 001	5 768 002	6 060 606	884 605	292 604
Aikuissosiaalityön palvelut	2 534 944	2 446 815	2 463 520	2 685 012	238 197	221 492
Vammaispalvelut	3 847 732	3 613 856	3 815 952	4 025 392	411 536	209 440
Kehitysvammapalvelut	6 345 101	5 827 511	5 827 511	6 512 969	685 458	685 458
Sosiaalipalvelut	18 449 905	17 064 184	17 874 985	19 283 979	2 219 795	1 408 994
Polikliininen toiminta	8 760 181	8 925 299	8 925 299	9 029 282	103 983	103 983
Suun terveydenhuolto	2 621 948	2 576 029	2 576 029	2 567 646	-8 383	-8 383
Ymp.vuorokautinen hoito ja hoiva	18 028 232	18 121 689	18 121 689	17 244 260	-877 429	-877 429
Ikäihm. kotona asum. tukevat p.	10 061 309	10 319 507	10 319 507	10 281 492	-38 015	-38 015
Hoidon ja hoivan palvelut	39 471 671	39 942 517	39 942 514	39 122 679	-819 835	-819 832
Ympäristöpalvelut	910 395	942 408	942 408	818 371	-124 038	-124 038
OMA TOIMINTA YHTEENSÄ	58 831 971	57 949 109	58 759 908	59 225 034	1 275 925	465 124
ERIKOISSAIRAANHOITO	31 529 217	29 092 340	31 623 883	32 216 666	3 124 326	592 783
LLKY YHTEENSÄ	90 361 187	87 041 449	90 383 791	91 441 699	4 400 250	1 057 908

	Maksuosuus TP 2018	Maksuosuus TA 2019	Lisämääräraha	Lisälasku	Maksuosuus TP 2019
Isojoki	9 955 860	9 270 000	387 883	35 621,06	9 693 504,06
Karjajoki	6 136 572	5 953 509	428 704	-4 667,95	6 377 545,05
Kauhajoki	52 959 718	50 697 940	2 053 520	972 482,06	53 723 942,06
Teuva	21 309 038	21 120 000	472 235	54 473,06	21 646 708,06
LLKY YHTEENSÄ	90 361 188	87 041 449	3 342 342	1 057 908,23	91 441 699,23

Kauhajoen kaupungin osuus kustannuksista ja suoritteista

Vuonna 2019 tilattujen suoritemäärien ja kustannusten toteutuminen sosiaali- sekä hoidon ja hoivan palveluissa

KAUHAJOKI	Suoritteet	Suoritteet	Suoritteet	Kustannus
Sosiaalipalvelut	tilaus 2019	tot. 2019	tot%	%
Lastensuojelun käynti	5 200	5 689	109 %	100 %
SHL:n lapsiperhepalvelut	16 420	17 950	109 %	101 %
Perhetyön käynti	3 000	1 679	56 %	66 %
Perheneuvolapalvelu	3 500	2 707	77 %	108 %
Aikuissosiaalityön käynti	6 300	7 610	121 %	103 %
Päihdehuollon käynti	1 200	1 388	116 %	101 %
Päihde- ja mt-kunt.käynti	2 000	1 716	86 %	98 %
Päihde- ja mt-pvtoiminta	1 716	2 212	129 %	115 %
Vammaisostyön käynti	2 800	2 185	78 %	108 %
Kehan työ- ja päivätoimintapäivä	8 912	8 520	96 %	107 %
Kehan avopalvelut	848	1 526	180 %	134 %
Kehan kuntoutusohjaus	1 408	1 407	100 %	96 %
Jokimutkan asumispäivä	7 925	7 872	99 %	98 %
Luppokoton asumispäivä	3 150	3 285	104 %	113 %
Kujakodon asumispäivä	1 681	1 825	109 %	95 %
Päivänsiiven asumispäivä	365	371	102 %	122 %

KAUHAJOKI	Suoritteet	Suoritteet	Suoritteet	Kustannus
Hoidon ja hoivan palvelut	tilaus 2019	tot. 2019	tot%	%
Käynti lääkärillä tai hoitajalla	36 700	34 388	94 %	100 %
Neuvolakäynti	13 500	12 824	95 %	100 %
Fysioterapiakäynti	3 600	3 857	107 %	107 %
Käynti hammaslääk. tai -hoitajalla	16 200	15 512	96 %	100 %
Akuuttiosaston hoitopäivä	6 916	6 442	93 %	98 %
Kotisairaalan käynti	1 486	1 334	90 %	92 %
Kuntoutusosastopäivä	1 720	1 412	82 %	89 %
Sanssinkodin asumispäivä	21 525	19 616	91 %	90 %
Asuulikodin asumispäivä	6 925	6 861	99 %	97 %
Koivukartanon asumispäivä	1 094	499	46 %	45 %
Ikäihmisten päivätoiminta	1 180	1 024	87 %	81 %
Muistineuvolan käynti	570	519	91 %	94 %
Ikäihmisten perhehoito	1 916	1 792	94 %	120 %
Tehostettu kotikuntoutus	4 847	3 185	66 %	68 %
Kotihoidon käynti	93 500	108 363	116 %	107 %

LLKY:n loppulasku / Kauhajoki

Tuotteistuslaskelman maksuosuudet TP 2019	KAUHAJOEN PALVELUT				Alkuper.	Tot. %	Poikk. €
	TA+m 2019	TP 2019	Tot. %	Poikk. €	TA 2019		
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut	4 184 282	4 492 546	107,4 %	308 264	3 884 282	115,7 %	608 264
Aikuissosiaalityön palvelut	1 390 157	1 605 161	115,5 %	215 004	1 390 157	115,5 %	215 004
Vammaispalvelut	2 314 582	2 411 878	104,2 %	97 296	2 261 062	106,7 %	150 816
Kehitysvammapalvelut	3 159 773	3 590 444	113,6 %	430 671	3 159 773	113,6 %	430 671
Sosiaalipalvelut	11 048 793	12 100 029	109,5 %	1 051 236	10 695 273	113,1 %	1 404 754
Polikliininen toiminta	5 513 853	5 561 010	100,9 %	47 157	5 513 853	100,9 %	47 157
Suun terveydenhuolto	1 547 800	1 543 625	99,7 %	-4 175	1 547 800	99,7 %	-4 175
Ymp.vuorokautinen hoito ja hoiva	10 064 347	9 344 840	92,9 %	-719 507	10 064 347	92,9 %	-719 507
Ikäihm. kotona asum. tukevat p.	4 999 951	5 174 444	103,5 %	174 493	4 999 951	103,5 %	174 493
Hoidon ja hoivan palvelut	22 125 948	21 623 920	97,7 %	-502 027	22 125 950	97,7 %	-502 029
Ympäristöpalvelut	576 717	502 489	87,1 %	-74 228	576 717	87,1 %	-74 228
OMA TOIMINTA YHTEENSÄ	33 751 460	34 226 437	101,4 %	474 978	33 397 940	102,5 %	828 497
ERIKOISSAIRAANHOITO	19 000 000	19 497 505	102,6 %	497 505	17 300 000	112,7 %	2 197 505
LLKY YHTEENSÄ	52 751 460	53 723 942	101,8 %	972 482	50 697 940	106,0 %	3 026 002

Vertailun vuoksi alla olevassa taulukossa vuoden 2018 vastaavat tiedot.

LLKY:n loppulasku / Kauhajoki

Tuotteistuslaskelman maksuosuudet TP2018	KAUHAJOEN PALVELUT				alkuper.	Tot. %	Poikk. €
	TA+m 2018	12/2018	Tot. %	Poikk. €	TA 2018		
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut	3 857 835	4 146 638	107,5 %	288 803	3 527 835	117,5 %	618 802
Aikuissosiaalityön palvelut	1 502 526	1 543 906	102,8 %	41 380	1 472 526	104,8 %	71 380
Vammaispalvelut	2 115 357	2 346 122	110,9 %	230 765	2 055 357	114,1 %	290 765
Kehitysvammapalvelut	3 263 588	3 465 472	106,2 %	201 884	3 063 588	113,1 %	401 884
Sosiaalipalvelut	10 739 306	11 502 137	107,1 %	762 831	10 119 306	113,7 %	1 382 831
Polikliininen toiminta	5 474 749	5 383 163	98,3 %	-91 586	5 474 749	98,3 %	-91 586
Suun terveydenhuolto	1 593 525	1 600 507	100,4 %	6 982	1 593 525	100,4 %	6 982
Ymp.vuorokautinen hoito ja hoiva	9 990 941	9 680 808	96,9 %	-310 134	9 990 941	96,9 %	-310 134
Ikäihm. kotona asumista tukevat p.	4 715 639	4 824 050	102,3 %	108 411	4 715 639	102,3 %	108 412
Hoidon ja hoivan palvelut	21 774 854	21 488 527	98,7 %	-286 326	21 774 854	98,7 %	-286 327
Ympäristöpalvelut	579 292	557 126	96,2 %	-22 166	579 292	96,2 %	-22 166
Erikoissairaanhoito	18 386 548	19 411 927	105,6 %	1 025 379	17 286 548	112,3 %	2 125 379
Yhteensä	51 480 000	52 959 718	102,9 %	1 479 718	49 760 000	106,4 %	3 199 717

6.3 Kasvatus- ja opetuksen palveluiden toimiala

Hallintosäätöä uudistettiin 1.1.2019 alkaen. Uudistukseen liittyvässä organisaatiomuutoksessa aikaisemmin laajasti sivistyspalveluja hallinnoinut ja tuottanut sivistyksen toimiala jaettiin kasvatuksen- ja opetuksen palveluiden sekä hyvinvointipalveluiden toimialoiksi.

Kasvatus- ja opetuspalveluiden toimialan tehtävänä on tuottaa vahvat ja kattavat lapsilähtöiset varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetus- sekä lukiopalvelut sekä tukea toisen ja korkeasteen koulutuksen opetustoiminnan jatkumista Kauhajoella.

Tilivelvollisena toimialajohtajana toimii kasvatus- ja opetusjohtaja. Hän toimii esittelijänä kasvatuksen ja opetuksen lautakunnassa sekä em. lautakunnan alaisessa kasvatus- ja opetuslautakunnan jaostossa.

Kasvatuksen ja opetuksen toimiala jakaantuu kahteen tulosalueeseen: varhaiskasvatukseen sekä opetukseen ja koulutukseen. Tulosalueet on jaettu toimintayksiköihin. Varhaiskasvatuksen tulosaluetta johtaa varhaiskasvatusjohtaja sekä koulutuksen tulosaluetta kasvatus- ja opetusjohtaja oman toimensa ohella.

Strategiset tavoitteet vuosille 2019-2022

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet:

Strategiassa yhteisesti sovittujen arvolauseiden toteuttaminen ja vaaliminen koko palveluntarjonnassa. Kasvatus- ja opetuspalveluiden tehokas ja taloudellinen järjestäminen pedagogiikkaa ja kasvatusta tukevissa turvallisissa toimintaympäristöissä. Lasten, nuorten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia edistävät toimet ja kehityssuunnat huomioidaan kaikessa toiminnassa. Monialainen yhteistyö valtakunnallisen perhekeskustoimintamallin mukaisesti. Asiantunteva henkilöstö sekä henkilöstön laadukas koulutus ja työhyvinvointi.

Tilinpäätös 2019

Toiminnan laajuus 2017 – 2019

Tavoite	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Varhaiskasvatus, lasten lkm yht.	487	490	518
- oma toiminta	410	426	443
- palveluseteli (yksityinen)	69	64	75
Esiopetuksen oppilasmäärä	159	138	107
Apip-toimintaan osallistuvien lukumäärä	209	208	175
Perusopetuksen 1-6 -vuosiluokkien oppilasmäärä	808	822	816
Perusopetuksen 7-9 -vuosiluokkien oppilasmäärä	440	425	408
Erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä	169	154	137
Lukion opiskelijat	229	245	183

	TP 2018 €	TA + muutos 2019 €	TP 2019 €	Muutos % TP 2018-2019	Poikkeama € TA muutos / TP2019 €
Toimintakate	-20 063 797	-16 628 404	-16 586 460	-17,3 %	-41 944

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelujen tuottamisessa prosenttiosuudet ovat samat kuin vuonna 2018: oman toiminnan osuus on 86 %, palvelusetelien osuus 13 % ja ostopalvelut kunnilta 1 %. Maksuttomissa varhaiskasvatuskerhoissa on 41 lasta (43/2018). Varhaiskasvatuksen suunnitelman päivitys on toteutettu lakisääteisesti. Päivitetty suunnitelma on ollut voimassa 1.8.2019 alkaen. Henkilöstöä on koulutettu varhaiskasvatuksen pedagogiikan toteuttamiseen. Tukea tarvitsevien lasten kasvatukseen ja opetukseen on panostettu.

Opetus ja koulutus

Uutena toimintamallina on ollut kokeilussa samanaikais- ja yhteisopettajuuskokeilu, jolla toteutetaan yhdessä opettamista ja oppimista. Lukuvuosi 2019 – 20 on aloitettu miltei samassa toimintalaajuudessa kuin edellinenkin.

Oppilaskohtaiset kustannukset 2017 – 2019

	2017	2018	2019
Perusopetus € / oppilas	8 334,28	8 136,65	8 374,08
Lukio-opetus €/opiskelija	5 843,28	5 634,45	6 147,19

Perusopetuksen ryhmäkokojen kehitys Kauhajoen kaupungissa 2014 – 2019

Vuosiluokka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1 - 2	14 - 23	16	16	17	18	19
3 - 6	20 - 22	18	18	18	18	18
7 - 9	18 - 22	19	19	20	19	19

Perusopetus esi- ja perusopetuksen kustannukset:

- kustannusmuutos on hyvin tavanomainen vuosivaihtelu, kun verrataan aikaisempiin vuosiin
- organisaatio on muuttunut niin, että PURUKI (puhtaus, ruoka ja kiinteistö) -kuluista on tullut vyörytyksiä, ja ne eivät ole osa sitovaa toimintakatetta kasvatus- ja opetuspalveluissa
- PURUKI-kulut on kuitenkin otettu huomioon oppilas-/opiskelijakohtaisessa hinnassa.

Lukiokoulutus sisältää kaiken opetuksen; myös kaksoistutkintolaiset, joista saadaan kurssi-perustaista tuloa ammatilliselta opetukselta:

- kustannusmuutos on hyvin tavanomainen vuosivaihtelu lukiokoulutuksessa
- opiskelijamäärä on tällä hetkellä laskeva, johtuen mm. pienemmistä ikäluokista sekä opiskelijoiden valinnoista suuntautua enemmän kaksoistutkintojen suuntaan kuin aiemmin.

Kuljetusoppilaiden lukumäärän ja kuljetuskustannusten kehitys 2018 – 2019

Vuosi 2019	Lukumäärä	€ (alv 0 %)	€ (alv 0 %) / oppilas
Yhteensä	636	788 475	1 239,74

Vuosi 2018	Lukumäärä	€ (alv 0 %)	€ (alv 0 %) / oppilas
Yhteensä	572	945 037	1 652,16

Kuljetusoppilaiden kustannustason suunnassa näkyy uuden kilpailutuskauden edullisuus.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tilinpäätöskirjan mukaan lapsiperheiden palveluihin on kiinnitetty erityistä huomiota. Tämä näkyy mm. siten, että asiakasfoorumien toimintaa on käynnistetty syyskuulla. Perheohjaamo on toiminut elokuun alusta alkaen. Toiminnalla pyritään ennaltaehkäisemään ongelmien syntymistä sekä niiden

huomioimista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Perheohjaamosta saatu palaute todetaan hyväksi.

Kasvatuksen- ja opetuksen toimiala on aktiivisesti hakenut ja onnistuneesti saanut erilaisiin hankkeisiin avustuksia. Toimialan toteumaprosentti on 99,7 %. Sitova toimintakate alittuu vuoden 2019 osalta noin 42 000 €.

6.4 Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointipalveluiden toimialan tehtävänä on kaupungin ennaltaehkäisevien hyvinvointipalveluiden tuottaminen ja koordinointi sekä markkinointiviestintä. Hyvinvointipalveluja tuottavat kirjasto- ja tietopalvelut, liikuntapalvelut, opisto- (kansalaisopisto ja Panula-opisto) ja kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut sekä tapahtumapalvelut. Tilivelvollisena toimialajohtajana toimii hyvinvointijohtaja.

Strategiset tavoitteet vuosille 2019-2022

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet:

Monipuoliset, terveyttä ja hyvinvointia tukevat ja edistävät tasa-arvoisesti saatavilla olevat palvelut eri-ikäisille ja eri kohderyhmille. Avoin vuorovaikutteinen viestintä kuntalaisten kanssa. Aktiivinen ja osallistuva kuntalainen. Suunnitelmallinen viestintä ja markkinointi. Ennaltaehkäisevä ja ennakoiva toimintatapa hyvinvoinnin vahvistamisessa kaikissa julkisissa palveluissa.

Tilinpäätös 2019

Toiminnan laajuus 2017 – 2019

	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Kansalaisopiston opetustunnit	7 992	7 371	7 825
Opiskelijamäärä netto	1 981	2 221	2 016
Panula-opiston opetustunnit	7 300	6 977	7 290
Opiskelijamäärä netto	250	244	244
Kulttuuritoimen rahoittamat tilaisuuksien kävijät	10 500	12 200	7 700
Kirjasto/lainaukset	243 566	248 510	241 964
Kirjaston aukioloajat (h)	3 178	3 230	3 328
Kirjastoauto/lainaukset	58 428	59 543	55 496
Nuorisopalveluiden kohdatut	7 744	9 397	9 895
Nuorisotilan kävijät yhteensä	16 960	3 560	2 415
Liikuntapalveluiden ohjattu liikunta	16 973	21 736	20 632
Virkistysuimala-urheilutalon kävijät	103 194	114 835	116 168
• uimala	61 733	70 611	74 784
• urheilutalo	41 461	45 218	41 384

Taulukon luvut eivät kaikki ole vertailukelpoisia, koska organisaatiouudistuksen aikana laskentaperusteita on muutettu ja tarkennettu. Kansalaisopiston opiskelijamäärän lisäys johtuu luentojen käyttöönotosta uutena opetusmuotona Kauhajoen 150-v juhlavuoden kunniaksi. Syyskauden 2019 kurssien peruuntuminen oli pientä. Siitä voi päätellä, että on osattu suunnitella kursseja, jollaisia kuntalaiset halusivat. Kulttuuripalveluiden järjestämien tilaisuuksien kävijämäärien laskentatapaa tarkennettiin. Kulttuuripalveluissa on käytettävissä 50 % työntekijä. Nuorisotilan kävijämäärään vaikuttaa nuorisotalon keskeneräinen remontointi.

Hankerahoitustulot sisältyvät tilinpäätöksen toimintatuottojen kohtaan tuet ja avustukset, joiden yhteissumma on 155 840 €. Vuonna 2019 tukia ja avustuksia saatiin 35,7 % enemmän kuin vuonna 2018.

Avustuksia on saatu esimerkiksi:

- Aluehallintovirastolta on saatu avustuksia kirjastopalveluihin yhteensä 23 500 €, nuorisopalveluihin 3 500 €, liikuntapalveluihin 6 000 € sekä etsivään nuorisotyöhön 55 000 €.
- Opetushallituksen avustuksia saatiin Kauhajoen kansalaisopiston toimintaan 53 250 €. Lisäksi Kauhajoen kansalaisopisto on mukana Seinäjoen kansalaisopiston hallinnoimassa hankkeessa: kokeillaan yhyres! sekä Lapuan kansalaisopiston hallinnoimassa hankkeessa: E-P:n kansalaisopistot yhdessä.
- Museoviraston avustus saatiin kulttuuripalveluun/Kauhajoen kotikoulun museoesineistön digitointi -hanke 7 500 €.

Ruokamessut

- Ruokamessujen teema vuonna 2019 oli Taitajien jäljillä
- Saavutimme kävijätavoittemme
- Tapahtuma sai näkyvyyttä paikallisissa ja maakunnallisissa lehdissä ja laajalti monissa some-kanavissa
- Tapahtumaan liittyvät vierailukohteet (mm. Tapion Lankatalo) ovat viestineet hyvistä kävijämääristä ja tuloksen kasvusta edellisvuoteen
- Tapahtuma keräsi viikonvaihteena suuren joukon osallistujia paikkakunnan muihin oheistapahtumiin ja se osaltaan lisäsi paikkakunnan yrityselämän tunnettua ja tulovirtaa
- Tapahtumaan osallistuvat talkootyöntekijät ovat antaneet kiitosta tästä ansaintamahdollisuudesta, jonka tulot menevät suoraan paikkakunnan liikunta- ja nuorisotyön hyväksi.

Ruokamessujen toimintakate näyttää positiivista tulosta noin 11 200 euroa, mikä johtuu uudistetuista toimintatavoista, joilla saatiin kustannuksia alemmaksi noin 7 700 euroa ja noin 3 500 euroa arvioitua suuremmista tuloista.

	TP 2017	TP 2018	TP 2019
Ruokamessujen kävijät	12 500	13 000	13 200

	TP 2018 €	TA + muutos 2019 €	TP 2019 €	Muutos % TP 2018-2019	Poikkeama € TA muutos / TP2019 €
Toimintakate	-2 593 840	-2 228 672	-2 036 301	-21,5 %	-192 371

Toimintakatteen alittaneita tulosalueita olivat hallinto, kirjasto- ja tietopalvelut, opisto- ja kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut. Toimintakatteen ylittäviä tulosalueita olivat liikuntapalvelut sekä markkinointi ja tapahtumat.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvointipalveluiden osalta hankerahoituksen hakeminen ja saaminen on toteutunut positiivisesti. Tämän vuoksi palvelut on kyetty järjestämään toiminnallisesti ja taloudellisesti hyvin.

6.5 Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan perustehtävänä on järjestää ja kehittää asiakkailleen asiantuntevasti ja laadukkaasti näiden tarvitsemat tekniset palvelut. Tehtävänä on luoda asiantuntevalla maankäytön suunnittelulla edellytykset viihtyisän, terveellisen ja turvallisen asuin-, työ- ja vapaa-ajan ympäristön rakentumiselle.

Teknisen lautakunnan strategiset menestystekijät ovat palvelutoiminnan tehokkuus, kestävä maankäytön suunnittelu ja toteutus sekä talouden tasapaino.

Strategiset menestystekijät:

- yhdyskuntarakenteen ja elinvoimaisuuden kehittäminen
- kestävä maapolitiikka ja maankäytön suunnittelu ja kaava-alueiden toteutus
- nopeat ja joustavat liikenneyhteydet
- ydinkeskusta-alueen kehittäminen viihtyisämmäksi ja turvallisemmaksi
- tehokas palvelutoiminta
- terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen
- kiinteistöjen toiminnallisen tehokkuuden tarkastelu
- energiatehokkuutta koskevan toimintasuunnitelman toteuttaminen
- yhteistyö ja osallistuminen
- palvelurakenteen uudelleen tarkastelu.

	TP 2018 €	TA + muutos 2019 €	TP 2019 €	Muutos % TP 2018-2019	Poikkeama € TA muutos / TP2019 €
Toimintakate	-1 510 682	-5 757 411	-5 744 257	-280,2 %	-13 154

Toimintatuotot yhteensä 5,41 milj. € ovat toteutuneet 108,6 % ja toimintakulut yhteensä 11,25 milj. €, 104,0 %. Toimintakate alittui 13 154 € muutostalousarvioon nähden (0,2 %). Koko toimialan henkilöstökulut ovat alittuneet 9 069 €.

Nuoren metsän hoitoa on suoritettu noin 5 ha ja ennakkoiraivausta noin 20 ha. Puuta on myyty 1 554,3 kuutiota ja metsiin on istutettu 12 090 tainta.

Kauhajoen yhteismetsän pinta-ala on 1 990,65 ha. Yhteismetsäarvo on 4 104 422,00 € (13.2.2020), ja osuuksia on yhteensä 135,662. Yhden osuuden laskennallinen arvo on tällä hetkellä 30 254,33 €. Kaupungilla on osuuksia 36,587, laskennallinen arvo tällä hetkellä 1 106 915,28 €. Yhteismetsän osalta ei voida puhua enää hehtaareista vaan ainoastaan osuuksista, joita kaupungilla on kyseiseen yhteisöön. Mikäli kaupunki haluaa realisoida kyseisiä osuuksia, niin se onnistuu ainoastaan osuuksien myymisellä.

Kaupungin metsämyyntituotot ovat toteutuneet paremmin kuin suunniteltu. Toimintakate on 88 %, koska metsäkohteiden kunnostukset ovat olleet suunniteltua arvokkaampia, lisäojitus-ten sekä penkkateiden vuoksi.

Tonttikampanja aloitettiin 1.8.2019, jolloin myytiin 6 tonttia, joista 4 kauppa tehtiin sähköisellä kaupalla. Sähköistä kauppa tullaan jatkamaan, mutta erityisissä tilanteissa kaupat on tehtävä manuaalisesti.

Puhtauspalveluiden kustannukset ovat 23,19 €/m². Kouluaterian hinta on 3,59 €/päivä, päiväkotiaaterian hinta 6,09 €/päivä sekä terveyskeskuksen osaston hinta 17,30 €/päivä.

	Toimintatuotot 2018	Toimintakulut 2018	Toimintatuotot 2019	Toimintakulut 2019
Kaupunkisuunnittelu	57,20 %	97,50 %	160,80 %	99,90 %
Kunnallistekniikka	105,50 %	95,40 %	109,60 %	100,50 %
Toimitilapalvelut	101,40 %	102,80 %	101,70 %	105,50 %
Palo- ja pelastustoimi		96,60 %		98,90 %
Rakennusvalvonta	121,50 %	87,10 %	64,70 %	84,20 %

Teknisen toimen alaisen toiminnan osalta tarkastuslautakunta toteaa, että osasto on saavuttanut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet lähes suunnitellusti ja toiminta on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla.

6.6 Rakennuslautakunta

Rakennuslautakunnan perustehtävä on huolehtia toimialaansa kuuluvan lupamenettelyn sekä valvonta- ja neuvontatoimen asianmukaisesta järjestämisestä Kauhajoen kaupungissa. Rakennusvalvonta palvelee kaupunkilaisia ja huolehtii yleisen edun huomioon ottamisesta sekä käsittelee rakentamiseen tarvittavat luvat, suorittaa lupiin liittyvät tarkastukset ja antaa ohjeita rakentajille, seuraa rakentamisen yleistä kehitystä kaupungissa sekä vaikuttaa valmisteluun, joka liittyy rakentamiseen, maisema- ja kaupunkikuvaan sekä maankäytön suunnitteluun.

Strategiset menestystekijät:

- toimiva palvelurakenne
- kuntayhteistyö
- rakentamisen ohjauksen ja sääntelyn tavoitteena on varmistaa laadukas, turvallinen ja terveellinen rakentaminen
- maankäytön ja rakentamisen suunnittelulla luodaan edellytykset laadukkaalle ja elinvoimaiselle rakennetulle ympäristölle
- rekisteritietojen laatu ja ajantasaisuus.

	TP 2018 €	TA + muutos 2019 €	TP 2019 €	Muutos % TP 2018-2019	Poikkeama € TA muutos / TP2019 €
Toimintakate	-103 674	-174 112	-166 613	+60,7 %	-7 499

Vuonna 2019 kiinteistövero saatiin 3 599 190 euroa, kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 120 263 euroa. Kiinteistöjen verotusarvo laskee vuosittain vakituisten asuinrakennusten kohdalla 1,25 % ja muiden kiinteistöjen osalta 5 % vuodessa. Rakennusten arvo putoaa joka vuosi, eli silloin täytyy saada lisää ja uutta sen verran, että pysytään kiinteistöveron tuotossa edes samalla tasolla.

Viime vuonna myönnettiin yhteensä 260 erilaista lupaa, joista omakotitalon rakennuslupia oli 8 kpl. Virallisia rakennuslupiin liittyviä rakennusvaihekatsemuksia on tehty yhteensä 575 kpl.

Rakennustarkastajia on ollut 1-3. Rakennusvalvontatoimistolla käy asiakkaita arviolta 8–12 henkilöä päivässä, noin 2 000 käyntiä vuodessa. Sähköinen luvanhaku otetaan käyttöön 2020.

Katselmukset lajeittain 01.01.2019-31.12.2019

Katselmus	Lkm
Aloituserä	6
Rakennustöiden aloitus	40
Aloituskokous	17
Rakennuksen sijoitus	25
Rakennuskatselmus	54
Hormikatselmus	1
Rakennusvaihekatselmus	2
Käyttöönottokatselmus	50
Käyttöönottokatselmus ennen sisäänmuuttoa	16
Loppukatselmus	364
Yhteensä	575

Rakennuslautakunta on saavuttanut sille asetetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet hyvin. Tarkastuslautakunta katsoo, että rakennusvalvontaviranomaisten tulee resurssien mukaisesti jatkaa maanrakennuslain 166 §:n soveltamista.

6.7 Investoinnit

Vuonna 2019 suurimpia investointikohteita olivat Koulukeskuksen J-osan liikuntasalin peruskorjaus 1 610 091 euroa, Nuorisotalo Rämiskän peruskorjaus 1 351 369 euroa, Sanssinkoulun Terijoen siiven korjaus 246 868 euroa, Pönttälän koulun korjaustoimenpiteet ja rakennusautomaation uudistamistyö 112 339 euroa, katuojen rakentaminen ja päällystämisen 567 075 euroa, ympäristöhankkeet kuten Urheilutien silta ja Jokirantapuisto 227 243 euroa sekä hule- ja jätevesiviemäriverkoston rakentaminen 825 864 euroa. Viime vuonna valmistui myös Kuntarahoituksen leasingrahoituksella katuojen uusiminen led-valoiksi.

Investointitaso palasi tyypillisemmälle tasolle kahden edellisen vuoden alhaisemman tason jälkeen. Tulevina vuosina investointitaso tulee edelleen kasvamaan SOTE-investointien, uuden Sanssinkodin ja hammashoitolan rakentamisen myötä sekä Sanssinkotiin liittyvien peruskorjaustöiden hankesuunnittelun edetessä. Lisäksi Koulukeskuksen auditorion peruskorjaushanke käynnistyy keuhällä 2020 ja Sanssinkoulun Tuunaisen siiven purkutöiden jälkeen liitoskohdan ennallistaminen toteutetaan vuonna 2020.

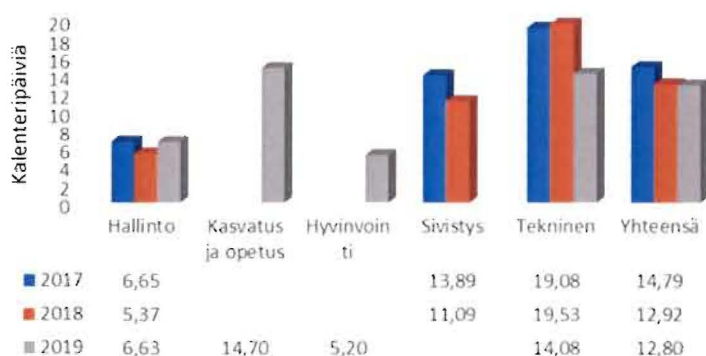
Investointien kokonaismenot olivat 6 135 731 euroa, sisältäen tulokirjauksia 74 073 euroa. Nettomenoksi muodostui siten 6 061 658 euroa.

6.8 Henkilöstö

Kauhajoen kaupungin kokonaishenkilöstön määrä vuoden 2019 lopussa oli 589, joista vakinaisia työntekijöitä oli 401 ja määräaikaista 188. Edellisvuoteen verrattuna vakinaisia oli 14 ja määräaikaista 49 henkilöä vähemmän. Henkilöstön palkkakulut olivat 22,6 milj. euroa, noin 200 000 euroa (-0,9 %) pienemmät kuin vuonna 2018.

Henkilöstöllä oli poissaolopäiviä yhteensä 7 431 kalenteripäivää. Määrä jatkoi laskuaan 280 päivällä edellisvuoteen verrattuna, ja on pienin vuoden 2014 jälkeen, jolloin poissaoloja oli vain 6 998 kpv. Vähennys näkyy erityisesti pitkäkestoisissa poissaoloissa. Terveysperusteisten poissaolojen palkkakustannukset ilman sosiaalikulua olivat 521 631,84 euroa (527 242,29 €/2018). Yhteensä terveysperusteiset poissaolot olivat kalenteripäivinä 20,4 henkilötyövuotta ja kustannuksina 2,98 % palkkasummasta (3,01 %/2018).

Sairauspoissaolot kalenteripäivinä/henkilöä
vuosina 2017 - 2019

Eläkkeelle siirtyi 33 henkilöä, mikä oli 14 enemmän kuin edellisvuonna. Vanhuuseläkkeelle siirtyi 20 ja työkyvyttömyyseläkkeelle 13 työntekijää, sisältäen myös osatyökyvyttömyyseläkkeet ja kuntoutustukipäätökset. Kevan arvion mukaan vuosina 2020–2025 kaupungilta jää vanhuuseläkkeelle 112 henkilöä, 28 % vakinaisesta henkilöstöstä. Vanhuuseläkkeelle voi jäädä joustavasti 63–68-vuotiaana. Eläkeuudistuksen tavoitteena on lykkäyskorotuksella (4,8 %/vuosi) kannustaa jatkamaan töissä vanhuuseläkeiän alarajan täyttämisen jälkeen.

Vuoden lopussa säästövapaita oli vielä 2 henkilöllä pitämättä yhteensä 32 päivää, vähennystä edellisestä vuodesta 19 päivää. Koulutuspäiviä oli 640, mikä oli 80 päivää vähemmän kuin edellisvuonna. Vähennystä oli kaikilla toimialoilla.

Kauhajoen kaupungin hallinto-organisaatiossa on 5-jäseninen kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto. Henkilöstöjaoston toimialana on hoitaa kaupungin luottamushenkilöitä ja henkilöstöä koskevat henkilöstöasiat.

Työterveyshuolto ja työsuojeluorganisaatio ovat yhteistyökumppaneita ja asiantuntijoita työhyvinvoinnin ja työkyvyn tukemisessa. Organisaatiouudistuksessa esimerkiksi hyvinvointipalveluiden muutostukena on ollut osittain Työsuojelurahaston rahoittama Hiomo-hanke.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä henkilöstön ammattitaidon ylläpitoa ja siirtämistä sekä uuden osaamisen hankkimista.

7. Muut havainnot

Lautakunta korostaa asioiden huolellisen valmistelun tärkeyttä sekä lain, sääntöjen ja ohjeiden noudattamista. Asioiden valmisteluun tulee varata tarpeeksi aikaa, että niihin perehdytään ja esitykset ovat perusteltuja ja selkokielisiä, että päätöksenteko sujuu joustavasti.

Henkilöstön hyvinvoinnin ja työtyytyväisyyden parantamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Organisaatio- ja muut muutokset ovat vaatineet henkilöstöltä paljon. Tämä edellyttää kaikilta esimiehiltä hyvää muutosjohtamista. Erilaisten muutosten käytäntöön viemisessä parhaimpia asiantuntijoita ovat henkilöt jotka ko. työtä tekevät ja heidät tulee ottaa mukaan valmistelutyöhön. Tarkastuslautakunta toteaa, että pitkäaikaiset sairauslomat ovat vähentyneet edellisvuodesta mutta sen sijaan työtapaturmista johtuvat sairauslomat ovat lisääntyneet. Tästäkin syystä työhyvinvointiin ja -turvallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Tilinpäätöksen ylijäämäisyydestä huolimatta kokonaisvelkamäärä asukasta kohden kasvoi 241 euroa (5,1 %) ollen 4 943 euroa per asukas. Kaupungin konsernissa velkamäärä asukasta kohden kasvoi 1 234 euroa (17,7 %), ollen 8 224 euroa per asukas. Kaupungin konserni sisältää kaupungin ja sen konserniyhtiöt ja osuudet kuntayhtymistä. Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginhallituksen konserniohjaus on ollut pääosin toimivaa ja tuloksellista muiden kuin LLKY:n osalta.

Tasapainotusohjelma on toteutunut pääosin hyvin kaupungin omassa toiminnassa. Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän palveluiden osalta Kauhajoen ylitys 3,02 milj. euroa koostui sosiaalipalveluiden (lapsiperheiden palvelut, henkilökohtainen apu sekä kehitysvammatyön työ- ja päivätoiminta ja asumispalvelut) sekä erikoissairaanhoidon ylityksistä.

Kaupungin tilinpäätöksessä on edellisten tilikausien alijäämää 13,2 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä 5,88 milj. euroa, joten kertynyt alijäämä on yhteensä 7,3 milj. euroa, joka on katettava viimeistään vuonna 2022. Tämä tarkoittaa tiukan taloudenpidon ja hyväksytyn tasapainotusohjelman noudattamista ja päivittämistä jatkossakin.

Kaupungin vuonna 2018 hyväksytyssä poistosuunnitelmassa on uusien hallinto- ja laitosrakennusten poistoajaksi määriteltä 50 vuotta. Poisto aika on Kirjanpitola utakunnan kuntajaoston määrittelemän vaihteluvälin (20–50 vuotta) puitteissa. Alarajojen ylittävien poisto aikojen noudattaminen edellyttää hyödykekohtaista perustelua vuosittain. Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin hyödykekohtaiset poistoajat on määriteltä lain ja Kirjanpitola utakunnan kuntajaoston määrittelemän poistoajan vaihteluvälin sisällä. Kun käytetään alarajaa suurempaa poisto aikaa, tarkastuslautakunta suosittelee, että talousarviossa vuosittain päätetään poisto ajoista ja niiden perusteista.

Kestävän kehityksen maaseutumatkailun kehittäminen on Lauhavuori - Hämeen kangas Geopark -alueen yhteinen tavoite. Unescon myöntämän Geopark -Statuksen saaminen on viivästynyt maailman laajuisen Koronavirus -pandemian vuoksi. Suomessa koronavirus -epidemia on lisännyt oman asuin ympäristön arvostamista sekä lisännyt huomattavasti lähimatkailua. Erilaisten matkailukohteiden kehittämisellä parannetaan matkailuyrittäjien mahdollisuuksia sekä sitä kautta vaikutetaan matkailusta saatavien eurojen kertymiseen koko alueen yrittäjillä. Kehittäminen vaikuttaa sitäkin kautta merkittävästi verotulojen kertymiseen sekä alueen asukkaiden tulevaisuuteen. Luontomatkailun kehittäminen Kauhajoella tarkoittaa sitä, että samalla lisätään myös kaupungin asukkaiden mahdollisuuksia oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen sekä kunnon kohottamiseen.

7.1 Konserniohjaus ja -yhteisöille asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Yhtiö ja tavoitteiden toteutuminen	Tavoite ja arvio
Kauhajoen Lämpöhuolto Oy	Toiminta oli ylijäämäinen 530 403 €.
Kauhajoen Tennishalli Oy	Toiminta oli alijäämäinen -5 246 €.
Kauhajoen Vesihuolto Oy	Kauhajoen kaupungin omistusosuus on 88,67 %. Toiminta oli ylijäämäinen 164 565 €.
Kiinteistö Oy Kauhajoen Liikenneterminaali	Toiminta oli alijäämäinen -20 511 €.
Kiinteistö Oy Kauhajoen Teknologia keskus	Käyttöaste noin 96 %. Toiminta oli ylijäämäinen 1 127 €.
Kiinteistö Oy Kauhajoen Vuokra-asunnot	Käyttöaste 77,43 %. Toiminta oli ylijäämäinen 17 €.
Suupohjan Seutupalvelukeskus Oy	Toiminta oli alijäämäinen -32 €.

7.2 Kuntayhtymät

Kauhajoen kaupunki on suurimpana jäsenenä ja maksajana seuraavissa kuntayhtymissä, mutta niiden hallituksissa / johtokunnassa vähemmistössä.

Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymä (SEK)

Kaupungin osuus peruspääomasta oli 57,18 %. SEK:n palveluksessa oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 68 työntekijää. Näistä 10 työntekijää oli hallintopalveluissa, eri projekteissa ja yrityspalveluissa. 4 työntekijää työskenteli lomituspalveluiden hallinnossa ja 54 lomitustoiminnoissa. Lisäksi lomituspalveluissa työskenteli noin 10 tuntipalkkaista maatalouslomittajaa. Työntekijöiden keski-ikä oli 50,4 vuotta.

Kuntayhtymän tilikauden ylijäämäksi muodostui 88 226,28 euroa.

Suupohjan koulutuskuntayhtymä

Kaupungin osuus peruspääomasta oli 54,09 %. Perussopimuksen mukaan Kauhajoen kaupunki maksaa 5 % kauhajokisten työntekijöiden palkkasummasta koulutuskuntayhtymälle. Opetusministeriö maksaa oppilaista valtionosuuksia, joka on oppilaitoksen päätulolähde.

Tällä hetkellä koulutuskuntayhtymä selvittää aktiivisesti vaihtoehtoja, joilla elinvoimaisuus jatkossakin voidaan turvata. Ammatillisen koulutuksen säilyminen alueella ja sen rooli elinkeinon osaajien tuottamisessa tulee jatkossakin varmistaa.

Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä

Kaupungin osuus peruspääomasta oli 59 %. Kauhajoen kaupunki maksoi vuonna 2019 tuoteistuslaskelman mukaan 53,7 milj. euroa LLKY:lle. Kauhajoen kaupungin osalta erikoissairaanhoidon kustannukset olivat yhteensä 19,5 milj. euroa, vuonna 2018 kustannukset olivat 19,4 milj. euroa. Kasvua edellisvuoteen 0,1 milj. euroa.

8. Seuranta

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä arviointikertomuksen jälkiseurantaa. Lautakunta esittää, että valtuusto velvoittaa hallintokunnat ja konserniyhtiöt käsittelemään arviointikertomuksen ja ryhtymään toimenpiteisiin omalta osaltaan esille nostettujen asioiden korjaamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi. Tehdyistä toimenpiteistä pyydetään raportoimaan tarkastuslautakunnalle lokakuun 2020 loppuun mennessä.

9. Tarkastuslautakunnan yhteenveto ja esitys valtuustolle

Kuntalain 110 §:n mukaan, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on kunnanhallituksen velvollisuus esittää selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Tasapainottamistyön onnistuminen edellyttää, että yleinen talouskasvu jatkuu, työllisyyskehitys pysyy suotuisana ja valtionvarainministeriön/Kuntaliiton verotuloennusteet positiivisuudessaan pitävät paikkaansa.

Kaupunginvaltuuston asettamat keskeiset toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet kohtalaisesti ja kaupungin toiminta on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla. Valtuuston asettamat taloudelliset tavoitteet eivät ole toteutuneet, sen sijaan kaupungin oma toiminta toteutui. Valtuuston vuonna 2013 päättämän tasapainottamisohjelman jälkeen kaikki vuodet, lukuun ottamatta vuotta 2017 ja 2019, ovat olleet alijäämäisiä.

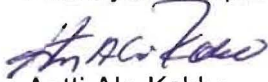
Vuonna 2019 tietyillä kertaluontoisilla tuloilla, joista Fortumin osuus on noin 8,17 milj. euroa, ylimääräinen valtionosuus 1 milj. euroa ja verotulomenetyksen kompensatio 0,59 milj. euroa, yhteensä 9,76 milj. euroa, on tilikauden ylijäämäksi muodostunut 5,88 milj. euroa. Ilman näitä toimenpiteitä tilikauden alijäämä olisi ollut 3,88 milj. euroa ja katettava alijäämä noin 17 milj. euroa.

Kaupungin talouden tasapainottaminen vaatii yhä edelleen ponnisteluja. Realistisesti laaditussa toimenpideohjelmassa toimenpiteet tulee esittää yksilöityinä, rahamääräisinä ja ajallisesti kohdistettuina. Jatkossakin tulee palvelutuotantoa tarkastella kriittisesti; mistä voidaan luopua ja mitä voidaan tehdä toisella tapaa nykyistä kustannustehokkaammin, mm. palvelujen ostojen hyödyntämistä.

10. Allekirjoitukset

Kauhajoella 5.6.2020

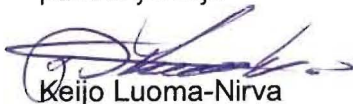
Kauhajoen kaupungin tarkastuslautakunta

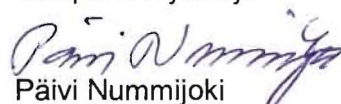
Antti Ala-Kokko
puheenjohtaja

Markku Ojaniemi
varapuheenjohtaja

Keijo Luoma-Nirva
jäsen

Päivi Nummijoki
jäsen

Riitta Myllyaho
jäsen